

Världens Whisky - provning
10 september 2017

Bain's Cape Mountain Whisky - 43%
Hammer Head 23 år - 40,7%
Gullion - 43%
Kavalan Podium - 46%
Teerenpeli Rasi - 43%
Sonoma Rye - 49%

Det finns provningar som bara sätter sig, så har vi de som stretar emot lite innan de blir verklighet, jodå det finns även de... ganska många när jag tänker efter som dör i sin linda eller i bästa fall läggs på is.

Men de knepigaste å kanske också de roligaste provningarna är de då programgruppen börjar tänka utanför gällande ramar, alla är med på tåget och bidrar med sin särskilda kunskap och färdighet å vi börjar fundera på om det över huvud taget är genomförbart, och hur det i så fall kommer att tas emot av sällskapets medlemmar.

Det här är just en sådan provning som vi fått jobba lite extra med, hittat på nya vinklingar och lösa det som inte känns bra, förkasta och lägga till nytt tills allt hänger ihop.

Världens Whisky kom att bli en ovanlig provning kort sagt, och jag var heller inte helt nöjd med hur inbjudan blivit trots att jag skrivit den själv, för kort och för intetsägande, tänker att vi får vara nöjda om vi drar 20 personer... därför kommer beskedet från Jussi som en chock, allt utsålt på en vecka, 35 personer bokade och 5 på väntelista.

Inte helt utan ett sting av nervositet i maggropen beger vi oss till Igelsta Gård, nu med en helt ny bemanning i form av Per och Malin Lindius med personal från Alla Tiders Matlagare, då Anki och Bengt Johansson släppt taget om gården för att pensionera sig, ni har gjort ett fantastiskt jobb med god mat, med ett leende å några ord i språnget har ni tagit hand om oss på allra bästa sätt så därför tar jag här tillfället i akt att å Telge Whiskysällskaps vägnar lyfta på hatten och tacka er för den tid som varit även i skrift, svart på vitt e de som gäller.

Vi möblerar, dukar och fyller 204 glas med 2cl whisky vardera... ja, vi blir bara 34 för en av de anmälda lämnar återbud in i det sista på grund av sjukdom och någon på väntelistan står icke att nå.

Hur som helst är vi klara i god tid för att gömma undan buteljerna, angenäma dofter fyller salongen på Igelsta Gård denna sensommarsöndag den 10e september då de första gästerna börjar anlända.

Alla är punktliga så vi går till bords till och med lite före utsatt tid, sällskapets president herr Högbom hälsar välkomna till höstterminen och lämnar ordet till Sten Benje som har viktig information till sällskapet innan Anders Svantesson Programkommittén samt sällskapets redaktör får ordet och Gösta Hallin verksam i programkommittén samt en av sällskapets två fotografer som för dagen tagit fram bildspelet och sköter det tekniska.

Jag passar också på att hälsa åhörarna välkomna, sitter ni bra, ser ni bra, hör ni bra... lägger ni märke till att jag inte har någon kavaj i dag, det är ingen tillfällighet utan allt syftar till att stämningen här i kväll skall bli lite mer informell... kanske till och med gränsa till anarki... undrar om så många av er hade kommit om ni vetat vad vi tänker utsätta er för...

För de destillerier vi skall syssla med i eftermiddag är unga och det som finns att berätta om dem är snart avklarat så därför skall vi leka lite i stället, vi delar salongen på längden och kallar den ena halvan för lag A och för att den andra halvan inte skall känna sig kränkta på något sätt får de vara lag 1.

"Vart är vi på väg" jag kommer att ge er tre till fyra verbala ledtrådar och Gösta kommer att lägga upp bilder på filmduken som vägledning till det land vi är på väg till och er uppgift är att ropa svaret.

Meningen är att de första ledtrådarna skulle vara rätt svåra och de sista jättelätta... nu är ju sällskapets medlemmar så allmänbildade och beresta så många knäcktes redan vid första ledtråden.

Glas nr 1. Bain's Cape Mountaine Whisky (The James Sedgwick Distillery Wellington Sydafrika).

Historien tar sin början 1850 då Klippern "Undine" seglar in i Table Bay i Sydafrika under befäl av Kapten James Sedgwick.

Ja... ni vet vad en Klipper är eller?

Klipperfartygen var de ojämnförligt snabbaste båtarna för passagerartrafik och styckegodstransport under mitten av 1800-talet, skroven var smäckra och tog därför inte så stora laster men det kompensades genom deras fart i stället, på te-traden mellan Kina och England tävlar rederierna om vem som kan segla hem första skörden för säsongen, det innebär inte bara prestige utan även ett bra pris för lasten för den som kommer först.

Den mest kända Klippern är nog ändå Cutty Sark, med sina 60 meter i vattenlinjen, tre master med totalt 3000 kvadratmeter segel och sin 30 man starka besättning lämnade hon det mesta som flyter bakom sig... och, jovisst... häxan Nannie spanar än i dag ut över haven från sin plats under peket i stäven på fartyget, lika vacker och lättklädd som i dikten om Tam ó Shanter... (med hästen Megs svans fortfarande kvar i handen, en kul detalj).

Kapten Sedgwick var det ja... han blir så förtjust i Kapstaden och landet att han pensionerar sig från seglarlivet på Undine, kliver iland och blir grosshandlare i kvalitetslikörer, tobak och cigarrer.

James lever gott under återstoden av sitt liv kan man förmoda, med sol, värme och sådant som hör livets goda till går han nöjd ur tiden 1872.

Av den gamle skipperns fyra söner fortsätter bara två i faderns fotspår, 1886 det vill säga samtidigt som Robert Berns slår upp portarna till sina salonger i Stockholm (nu två efter en tillbyggnad vinkelrätt mot den första från 1863) köper bröderna mark och fastigheter invid The Berg River i Wellington en knapp timmes bilfärd från Kapstaden, de har idéerna och utvecklar rörelsen med att importera vin och sprit, tiden går och de börjar blanda sin egen brandy och buteljera, kortsagt det går bra.

Utänför min kännedom händer det sedan grejer för i senare text ser jag att en Andy Watts står som ägare, en före detta cricketspelare som kommit från England för att lära sydafrikanerna behärska denna brittiska form av brännboll.

Det är klart att Andy blev kvar men förmodligen saknades det en lokalt producerad dram efter som han började bränna whisky 1991, destilleriet har sedan hunnit renoverats 2009 med ny utrustning och kapaciteten har ökat med två nya pannor från skotska Forsyth till 2,7 miljoner liter, mycket vackert beläget med stora dammar mot vägen, stensatta kajer och välhållna gräsytor.

Märken som produceras är Three Ships (5 och 10 år) samt Bain's Cape Mountain Whisky

På hemsidan säger man sig vara det enda whiskydestilleriet i Afrika men då har man nog inte räknat med Moritz Kallmeyer som startade sitt destilleri "Drayman's" utanför Pretoria 2006, dock med en blygsam årsproduktion på 1350 liter.

Bain's Cape Mountain Whisky (Grain)
Kommer snart i beställnings Sortimentet
Alkohol 43%
Pris ?

Glas nr 2. Hammerhead (Tjeckien)

I ledtrådarna berättar jag bland annat om benkapellet i Sedlec, en timmas bilfärd öster om Prag, en smått bisarr turistattraktion där skallar och ben från 40 000 människor får bilda utsmyckning i form av altartavla, kors, kandelabrar, ljuskrona, girlanger mm.

Anledningarna till att så många begravts just här är flera, dock anser man att resan till det heliga landet som Abboten Henrik vid Cisterciensklostret vidtog 1278 på uppdrag av Kung Ottokar II är den avgörande, för Abboten hemförde en kruka jord från Golgata vilken spreds över kyrkogården.

I början av 1300talet slår digerdöden till och i runda tal 30 000 människor får sin sista viloplats i den heliga jorden i Sedlec, de flesta stående för att spara plats, situationen blir dock ohållbar så ca 100 år senare grävs kvarlevorna upp och enligt legenden får en blind munk i uppdrag att inreda ett ossarium i de då nybyggda gotiska kapellet.

Sin nuvarande form får kapellet så sent som 1870 då uppdraget att ordna benhögar går till bildsnidaren František Rint.

Gösta lägger upp bilden på Prádlo Destilleri efter att Per Leckenstedt knipit en poäng för lag 1 på första tråden.

Orten Prádlo ligger 9 mil väster om Prag, trakten är glest bebodd med bara 23p per kvadratkilometer och då 218 i tätorten. Man får förmoda att det statligt ägda destilleriet inneburit värdefulla arbetstillfällen sedan det startades 1980.

Här skulle det destilleras whisky som kunde mäta sig med det bästa var det tänkt och faten av orostad tätvuxen tjeckisk ek fylls och lades i lager, MEN... 1989 rasar järnridån och Europa vaknar upp till en helt ny världsbild och faten glöms bort under många år.

Inte för än två medarbetare från buteljeraren Whyte & Mackay besöker lagerhuset och återupptäcker faten och dess utmärta innehåll.

Destilleriledningen är fast beslutna att de gamla faten skall blandas i deras treåriga "Printers Blend" som man tidigare gjort, efter massiv övertalning kommer man dock överens om att buteljera de kvarvarande faten som en genuin tjeckisk single malt namngiven efter destilleriet.

Straxt innan buteljeringsstart blåser den tilltänkta kunden, Prags flygplats av affären...

-Vi kan omöjligt sälja en whisky med det namnet, Prádlo kan även betyda underkläder på tjeckiska...

Tillbaka till ritbordet, ett 15tal namn diskuteras tills någon kommer att tänka på den gamla kvarnen från 1928 som används till att mala malten till gröpe innan mäsningen, kallades den inte "The old Hammer Head"... saken var klar, whiskyn hade fått ett namn som all var nöjda med, faten buteljerades och paketerades i totalt 5000 lådor, när dessa är slut är också Hammer Head slut.

Hammer Head 23år

Varunummer 85452

Alkohol 40,7%

Säljstart den 1a mars -16

Beställnings Sortimentet 629kr, dock i skrivande stund tillfälligt slut hos importören Fine Brands Sweden AB.

Glas nr 3. Guillon (Frankrike Louvois nära Reims)

I ledtrådarna förekommer den katolske kung Ludvig XIV (1638 - 1715) som inte fyllda 5år ens kröns till kung av Frankrike, fram till Ludvigs 23års dag (1661) styrs landet med framgång av Kardinal Mazarin, Ludvig XIV förblir regent i 72år vilket är ett europeiskt rekord som håller än i dag.

Vår färd börjar "dra åt skogen" för destilleriet ligger gömt i hjärtat av Parc National Régional de la Montagne de Reims en

nationalpark som rymmer både vingårdar och skog på en yta motsvarande 50 000 hektar, närmaste större stad heter Reims och är belägen nordost om Paris.

Distriktet är över måttan känt för sina dyrbara bubblor... just det regionen heter Champagne- Ardenne och är sedan 2016 en del av Grand Est.

På skogsvägen mellan byarna Louvois och Verzy etablerar Thierry Gullion helt otippat ett destilleri 1997 och bara två år senare fylls det första fatet med new make från champagne i Mont Reims skugga.

Kornet är lokalt odlat och man använder samma jäst som vid jäsning av traktens mousserande viner för att ytterligare förstärka den regionala karaktären.

Dubbeldestillerad får den sedan vila i minst 5år i fat som innehållit vit bourgogne, avslutningsvis får den färg och karaktär av noggrant utvalda vinfat från de bästa odlarna i landet.

Flaskorna är platta och breda, liknar mer en parfymflaska för skyltning än en whiskyflaska, i Louvois vapen avbildas två springande vargar vilka återfinns på buteljens etikett, ytterligare en detalj som föankrar produkten lokalt.

Gullion

Varunummer

Alkohol 43%

Beställnings sortimentet

Glas nr 4. Kavalan Podium (Taiwan)

Vart är vi på väg?

Färden går mot en mycket produktiv ö i Stilla Havet var inledningen på den första tråden, den sista tråden löd "vi brukar lite föraktfullt associera billiga asiatiska kopior med detta land" var är vi?

Nu har åhörarna förstått galoppen och på flera håll växer hornen ut och förslagen till destinationen haglar.

Där Japan gått den långa vägen för att skapa skotsktrogen whisky på ett traditionellt sett har Taiwan tagit alla genvägar och inte skytt några kostnader för att forcera projektet, på en plats sydost om huvudstaden Taipei byggs ett destilleri på nio månader med kapacitet för 1,3 miljonerliter under ledning av "Mr Fix it" Jim Swan, grundaren är mat och dryckes koncernen King Car Group med över 2000 anställda och 50 år på nacken, 2006 är man on stream och ynka två år senare exporteras den första whiskyn.

Anledningen till att man kan buteljera så pass tidigt har med det subtropiska klimatet att göra, medeltemperaturen ligger 15-20 grader över medlet i Skottland vilket ger en hög avdunstning och radikalt kortare tid för mognad, generellt kan sägas att tre års lagring i Taiwan motsvarar 8-10år i Skottland.

Å andra sidan måste man använda en renare sprit eftersom kolet i fatet inte hinner neutralisera de off notes som man normalt har i destilatet, samtidigt går man miste om en hel del "karaktär" som kännetecknar god skotsk whisky.

I Storbritannien börjar sagan med att två prover märkta "Kina" lämnas in för bedömning i samband med Whisky Magazines "World Whisky Awards" omdömet blir högt över förväntan även om det inte räckte hela vägen fram, det har gått bättre i andra tävlingar med medaljer både 2013 och 14.

Europa har fallit för den här asiaten, den största utmaningen blir nu att övertyga hemmamarknaden med kina i spetsen. Whiskyn bränns i pannor från Forsyth's och säljs både som King Car whisky och som Kavalan, ett namn hämtat från ursprungsbefolkningen som levde i norr delen av landet, enligt ägarna själva symboliserar det uppriktighet ärlighet och bildning.

Man lagrar på både bourbon och sherryfat och buteljerar både nedvattnat och cask strength, vissa buteljer har samma formspråk som skyskrapan Taipei 101 för att förankra den lokalt.

Kavalan Podium

Varunummer 86213

Alkohol 46%
Beställnings sortimentet 829kr

Medvetet släpper vi salongen, diskussionernas vågor går höga runt borden, en mer engagerade provningspanel får man leta länge efter å det var hit vi ville komma.

Glas nr 5. Teerenpeli Rasi (Lahti, Finland)

Det finska bidraget till den här provningen var det jag skrev allra först vilket syns tydligt så här i efterhand efter som jag inte riktigt hittat formen, men den fick ändå komma med precis som den blev.

Den här historien började med restaurangen Teerenpeli som översatt till svenska blir "Flirt"... trodde jag ja, efter att ha fått påpekanden från salongen är jag inte lika säker på översättningen.

krogen är i alla fall belägen i landets åttonde största stad räknat i innevånare, 118 773st enligt wikipedia, alternativt den sjätte största till ytan å heter Lahti, det är jag i alla fall någorlunda säker på.

Krögaren etablerar med tiden två krogar till, den ena i Helsingfors och den andra i Tampere.

1995 inrymmer ägarfamiljen mikrobryggeriet i restaurangen i Lahti som producerar två cider och tio sorters öl, man gör det faktiskt så bra att de utsetts till Finlands bästa mikrobryggeri samt mottagit flera medaljer under Helsinki Beer Festival, det mest säregna ölet är Sauhusanttu, ett rököl.

Krögarfamiljen startar under 2002 upp en andra restaurang som får namnet Taivaanranta vilken kom att inrymma bryggeri- och destilleri-verksamheten som producerar blygsamma 200 000 liter om året var av 15 000 liter är råsprit.

Den sista tråden lyder, logotypen är snubblande nära en mycket känd blends moripa, landets färger är blått och vitt, ett land som vår egen Jussi känner väl till... bilden på Teerenpeli Destilleri studsar upp på duken.

Det finns inte jättemycket fakta att inhämta om Teerenpeli annat än att det är ett traditionellt pot still bränneri med pannor ifrån Skottland.

Kapaciteten utökades 2015 med en helt ny anläggning som totalt ger 100 000 liter new make årligen, faten som används för närvarande är sherry, bourbon, port och rom i varierande storlekar.

Teerenpeli Rasi lagrad 6 till 8år på bourbonfat samt finish 1år i moscatelfat.

Alkoholhalt 43%

50 cl 829kr

Glas nr 6. Sonoma Ray (USA Kalifornien)

Resan går vidare, Micke Berg e nu så taggad att han börjar droppa resmål redan innan första tråden... lite rävspel där... den sista destinationen blir en tvåstegsraket.

När tredje tråden kommer som lyder, med sina 9miljarder 826miljoner 675 tusen kvadrat km är landet det fjärde största på klotet, frågar du däremot landets innevånare får du säkert till svar att de är störst, bäst och vackrast i hela världen... den drar faktiskt spridda skratt för att det handlar om Amerikas Förenta Stater är övertydligt.

Lite knepigare är det att sätta delstaten Kalifornien, de är ju inte överdrivet kända för sin whisky direkt.

En av ledtrådarna lyder, I delstaten i fråga finns en mycket känd bro ritad av Joseph Baermann Strauss, den tog 4år att bygga och stod klar 1937 och var då världens längsta hängbro fram till 1964, det kan också nämnas att Strauss ritade järnvägsbron över Trollhättekanal i Vänersborg... se där, jag älskar värdelöst vetande som detta.

Adam Spiegel är född och uppvuxen i San Fransisco men följde ofta med sina föräldrar till Sonoma County för att spendera tid på stranden, gå på konserter eller hänga med då föräldrarna provade viner.

Det var 2008 som han verkligen hittar sin passion för att göra sprit då han hjälpte en vän i Santa Rosa att destillera whisky och upptäckte att det han gjorde själv var godare än det han köpte.

2010 grundar han så Sonoma County Distilling Company som ett av de första 200 i USA och han sätter en ära i att göra alla moment för hand, pannorna är värmda med direkt eld och man kokar whiskeyn två gånger försiktigt så man erhåller en karamelliserad ton.

Idag med över 1300 producenter i USA ses han redan som en "old timer".

I glaset har vi en 100% råg whiskey, dubbeldestillerad och lagrad på second fill bourbon ovanligt nog, tunnbindarfacket har väl ingen representant i Kalifornien.

Sonoma Ray
Alkoholhalt 49%

Med detta är sista glaset tömt och vår resa har nått sitt mål, hornen har växt ordentligt och vinnarskallarna har visat sig under kvällen, lag A har haft svårt att hålla lag 1 stängen, om det beror på kunskaper eller röstresurser skall jag låta vara osagt men Göstas poängräkning faller till lags fördel.

I ett sista försök att ge A laget en chans till upprättelse spelar vi kvitt eller dubbelt om en sista fråga, vi har provat sex whiskys producerade i vitt skilda länder, två av dem är inte single malt, vilka?

Förslagen är många från båda sidor men det första korrekta, det vill säga glas 1 som är en grain whisky och glas 6 som är en råg whisky kommer även det från Lag 1 så de äger nu rätten att kalla sig för Telge Whiskysällskaps "vart är vi på väg" mästare.

Så vidtar den obligatoriska omröstningen om kvällens bästa medels handuppräckning.

1. Bain's Cape Mountaine Whisky, en hand.
2. Hammerhead 23år, åtta händer.
3. Gullion, sju händer.
4. Kawalan Podium, fjorton händer.
5. Teerenpeli Rasi, två händer.
6. Sonoma Ray, tre händer.

Ja... även Telge Whiskysällskap faller för Taiwans stolthet, King Car Group visste trots allt vad man gjorde när de satte spaden i marken för bara tolv år sedan.

Med detta är Göstas och mitt eget uppdrag slutfört, trots stakningar och innantilläsning hoppas jag att ni åhörare hade en trevlig kväll.

Maten som följer på bensträckare är i alla fall mycket trevlig med kallskuren oxfilé och potatisgratäng, ett stort glas rött passar utmärkt i gommen och kaffe med en liten pannacotta till sätter pricken över i

Referat: Anders G. Svantesson

Foto & Layout: Sten Benje